

(удочеріння): аналіз складів злочинів [Електронний ресурс] // mydisser.com/en/catalog/view/6/348/9369.html

6. Кулініч О.О. Засоби масової інформації і приватне життя «публічних» осіб / О.О. Кулініч // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – С. 33.
7. Горпинюк О.П. Кримінально-правова охорона інформаційного аспекту приватності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право»/ О.П. Горпинюк. – Л., 2011. – С. 23.

Ключові слова: усиновлення, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, таємниця усиновлення, розголошення таємниці усиновлення.

Ключевые слова: усыновление, дети-сироты, дети, лишенные родительской опеки, тайна усыновления, разглашение тайны усыновления.

Key words: adoption, orphans, children deprived of parental care, secret of adoption, disclosures of secret of adoption.

ХИЛЬЧЕНКО АНАСТАСІЯ СЕРГІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ДОДАТКОВИХ ВИДІВ ПОКАРАНЬ

Кримінально-правова теорія і практика вимагають своєчасного реагування на динамічність суспільних процесів та удосконалення існуючих інститутів кримінального права. Враховуючи законодавчу інверсію та певні похибки правозастосовного процесу, що пов'язані з відсутністю раціональної методології застосування покарання та інших кримінально-правових заходів, переорієнтацією кримінально-правової політики на створення нової концепції, необхідним залишається застосування результатів тлумачення спірних моментів законодавства, викладених у правових висновках Верховного Суду (Україна) (далі – ВС), що є не лише джерелом права, а й своєрідним методичним посібником правничої герменевтики. Крім цього, вбачається характерним для сучасного періоду законодавчих практик – зміна парадигми застосування додаткових покарань у бік інтенсифікації за окремі види кримінальних правопорушень (далі – КП). Освіtimo основні тенденції лише щодо окремих видів додаткових покарань.

- Покарання, передбачене у ст. 55 Кримінального кодексу України (далі – КК України), полягає в позбавленні обвинуваченого його суб'єктивного права на посаду, яку він обіймав, або на службову, професійну чи іншу спеціальну діяльність, якою він займався під час вчинення злочину, а також у тимчасовому обмеженні його правоздатності – можливості обіймати певні посади або займатися певною діяльністю протягом строку, встановленого вироком суду [1]. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю може бути

застосоване як додаткове покарання лише в тих випадках, коли вчинення КП було пов'язане з посадою підсудного або із заняттям ним певною діяльністю. За загальним правилом це покарання як додаткове може бути призначене на строк від одного до трьох років.

Законом України № 1682-VII від 16.09.2014 р. внесено зміни до **КК України, згідно з якими** позбавлення права обіймати певні посади як додаткове покарання у справах, передбачених Законом України «Про очищення влади», призначається на строк п'ять років. Новації торкнулися і застосування цього виду покарання як додаткового щодо КП проти виборчих прав і свобод громадянина. Так, відповідно до змін, що передбачені Законом України № 805-IX від 16.07.2020, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове покарання за вчинення кримінального правопорушення проти виборчих прав і свобод громадянина, передбачених статтями 157-160 КК, призначається на строк п'ять років. Крім цього, Законом України № 1231-IX від 16.02.2021 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху» передбачено, що позбавлення права керувати транспортними засобами як додаткове покарання призначається на строк до десяти років [2]. Такі законодавчі новели, як убачається, направлені на запобігання вчинення окремих видів КП, що пов'язано з їхньою поширеністю, шляхом посиленням відповідальності як за допомогою диверсифікації існуючих видів додаткових покарань, так і збільшення строків таких покарань.

- Відповідно до положень ст. 59 КК України покарання у виді конфіскації майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є власністю засудженого. Конфіскація майна встановлюється за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини і може бути призначена лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині КК України. Корисливим тяжким або особливо тяжким злочином може бути визнаний будь-який із злочинів, визначених у частинах 4 чи 5 ст. 12 КК, якщо його вчинено із корисливих спонукань. Під корисливими спонуканнями слід розуміти бажання винного одержати внаслідок вчинення злочину матеріальні блага для себе або інших осіб, одержати чи зберегти певні майнові права, уникнути матеріальних витрат чи обов'язків або досягти іншої матеріальної вигоди [3]. Не будемо вдаватися до відомого дискурсу у наукових колах щодо доцільності існування такого виду покарання, як конфіскація майна, зазначимо, що законодавець все-таки збільшив вагу такого покарання у протидії КП, внісши зміни Законом України № 1689-VII від 07.10.2014 та передбачивши можливість застосування конфіскації майна за злочини проти основ національної безпеки України та громадської безпеки незалежно від ступеня їх тяжкості. У результаті це спрямовано на посилення кримінальної відповідальності та збільшення пеналізації суспільства при вчиненні окремих видів КП.

- Паралельно з підвищенням караності окремих видів КП, розширенням пеналізаційних засад з метою попередження поширення злочинності на певному рівні, законодавець та практика застосування

зберігає неможливість застосування деяких додаткових видів покарань залежно від статусних характеристик особи діяча (щодо неможливості призначення конфіскації майна неповнолітнім як додаткового покарання див. Постанова ККС ВС від 17 грудня 2019 року, справа № 465/5005/15-к [4]), що є раціональним та справедливим.

Такі короткі зауваження дають змогу зробити наступний висновок. Додаткові покарання є важливим інструментом протидії злочинності у цілому та контролю поширеності певних видів кримінальних правопорушень, зокрема. Сучасна законодавча діяльність та існуючі тенденції у практиці вищих судових інстанцій окреслюють такі вектори вітчизняної кримінально-правової політики: інтенсифікацію застосування окремих видів додаткових покарань з підвищенням караності за окремі види кримінальних правопорушень як спосіб оперативного реагування на темпоральні динамічні процеси в Україні; збереження домінуючої законодавчої та правозастосовної позицій у частині неможливості застосування деяких додаткових видів покарань залежно від статусних характеристик особи діяча. Такий підхід дозволяє змінити парадигму пеналізації суспільства зі збереженням існуючої кримінально-правової традиції шляхом фрагментарних та цілком раціональних ініціатив.

Список використаної літератури:

1. Постанова ККС ВС від 1 листопада 2018 року, справа № 753/12073/15-к URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77654120>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: Закон України № 1231-IX від 16.02.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1231-20#n110>
3. Постанова ККС ВС від 7 листопада 2018 року, справа № 418/689/16-к URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77720745>
4. Постанова ККС ВС від 17 грудня 2019 року, справа № 465/5005/15-к URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86505822>

Ключові слова: додаткові покарання, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, конфіскація майна.

Ключевые слова: дополнительные наказания, лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью, конфискация имущества.

Key words: Additional Penalties, Deprivation of the Right to Hold Specified Offices or to Engage in Specified Activities, Forfeiture of property.